

2.4.18-19

Η αυτοθυσία του μάντη. Νίκη των δημοκρατικών

ΚΕΙΜΕΝΟ

- 4.18 Ταῦτα δ' εἰπὼν καὶ
μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους,
ἡσυχίαν εἶχε·
καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς
μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι,
πρὶν [ἂν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις
ἢ τρωθείη·
«ἐπειδὴ μέντοι τοῦτο γένηται,
ἡγησόμεθα μέν», ἔφη, «ἡμεῖς,
νίκη δ' ὑμῖν ἔσται ἐπομένοις,
ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ».
- 4.19 Καὶ οὐκ ἐψεύσατο,
ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα,
αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος
ἐκπηδήσας πρῶτος
ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις
ἀποθνήσκει,
καὶ τέθαιπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ·
οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν
μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ.
Ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα
Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος,
τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων
Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος,
τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα.
Καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον,
τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν
ἐσκύλευσαν.
Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο
καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν,
προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ
διελέγοντο.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

- Αφού είπε αυτά
και στράφηκε πάλι προς τους εχθρούς,
περίμενε·
γιατί ο μάντης τους συμβούλευε
να μην επιτεθούν
προτού ή σκοτωθεί
ή τραυματιστεί κάποιος από τους δικούς τους·
«όταν γίνει αυτό», είπε,
«από τη μια θα προηγηθώ εγώ,
εσείς από την άλλη ακολουθώντας με θα νικήσετε,
όμως εγώ θα θανατωθώ, όπως προαισθάνομαι».
- Και δεν διαψεύστηκε,
αλλά, μόλις πήραν τα όπλα,
αυτός, σαν να οδηγούνταν από κάποια μοίρα,
εξόρμησε πρώτος,
ρίχτηκε μέσα στους εχθρούς
και σκοτώθηκε·
είναι θαμμένος στη διάβαση του Κηφισού·
και οι άλλοι νίκησαν και κατεδίωξαν τους εχθρούς
μέχρι την πεδιάδα.
Εκεί φονεύτηκαν από τους Τριάκοντα
ο Κριτίας και ο Ιππόμαχος,
από τους δέκα άρχοντες του Πειραιά
ο Χαρμίδης, ο γιος του Γλαύκωνα,
και περίπου εβδομήντα από τους άλλους.
Και πήραν τα όπλα (των σκοτωμένων),
αλλά δεν αφαίρεσαν τα ενδύματα
κανενός από τους πολίτες.
Αφού έγινε αυτό
και απέδωσαν τιμές στους νεκρούς,
πολλοί (από τους αντιπάλους) πλησιάζοντας ο ένας τον
άλλον συνομιλούσαν μεταξύ τους.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Όπως είδαμε στην προηγούμενη ενότητα, οι δύο αντίπαλοι –δημοκρατικοί και ολιγαρχικοί– ήταν έτοιμοι να συγκρουστούν. Ο Θρασύβουλος, προτού ξεκινήσει η μάχη, άφησε τα όπλα του, στράφηκε στους στρατιώτες του και προσπάθησε να τους εμψυχώσει. Όταν τελείωσε τον λόγο του, γύρισε πάλι προς τους εχθρούς του, πήρε θέση στην πρώτη γραμμή της παράταξης και περίμενε.

Ο μάντης που συνόδευε το στράτευμα του Θρασυβούλου έδωσε την εξής προφητεία: Για να νικήσουν οι δημοκρατικοί δεν έπρεπε να επιτεθούν προτού κάποιος δικός τους ή τραυματιστεί ή σκοτωθεί. (Προφανώς, με τον τρόπο αυτό οι θεοί θα χρέωναν το εμφύλιο αιματοκύλισμα στους ολιγαρχικούς, αφού θα έκαναν πρώτοι επίθεση εναντίον των δημοκρατικών, κι έτσι θα έδειχναν εύνοια προς τους δημοκρατικούς.) Ο ίδιος ο μάντης θα πέθαινε. Η προφητεία του μάντη επαληθεύτηκε. Ο ίδιος ήταν από τους πρώτους που επιτέθηκαν στους εχθρούς και σκοτώθηκε. Θυσιάστηκε για να εκπληρωθεί ο χρησμός του και να νικήσουν οι δημοκρατικοί, οι οποίοι, για τον τιμήσουν, τον έθαψαν στο πέρασμα του Κηφισού, για να βλέπουν οι περαστικοί τον τάφο του και να θυμούνται την εθελούσια θυσία του για χάρη της νίκης τους.

Μετά την αυτοθυσία του μάντη η εξέλιξη των γεγονότων ήταν η εξής:

- οι δημοκρατικοί νίκησαν και καταδίωξαν τους ολιγαρχικούς μέχρι την πεδιάδα.
- σκοτώθηκαν στη μάχη ο Κριτίας και ο Ιππόμαχος από τους Τριάκοντα.
- σκοτώθηκαν ο Χαρμίδης από τους δέκα άρχοντες του Πειραιά και άλλοι εβδομήντα ολιγαρχικοί.
- οι δημοκρατικοί πήραν ως λάφυρα τα όπλα των εχθρών τους, αλλά δεν τους απογύμνωσαν από τους χιτώνες τους.
- επέτρεψαν στους ολιγαρχικούς να πάρουν τους νεκρούς τους, για να τους θάψουν.
- ολιγαρχικοί και δημοκρατικοί άρχισαν να συζητούν.